

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.05.2004, sp. zn. 20 Cdo 1330/2003, ECLI:CZ:NS:2004:20.CDO.1330.2003.1

Číslo: 2/2007

Právní věta: Rozsudek, jímž soud uložil povinnému zaslat oprávněnému dopis, jehož text je součástí výroku, nenahrazuje prohlášení vůle (§ 161 odst. 3 o. s. ř.); výkon rozhodnutí lze provést způsobem uvedeným v § 351 odst. 1 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.05.2004

Spisová značka: 20 Cdo 1330/2003

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 161 odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 251 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 257 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 258 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 351 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 26. 6. 2002 potvrdil K r a j s k ý s o u d v Praze usnesení ze dne 6. 9. 2001, kterým O k r e s n í s o u d Praha – západ nařídil podle rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 17. 3. 1999, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 1999, k vynucení povinnosti zaslat oprávněnému obsahově daný dopis výkon rozhodnutí uložením pokuty povinnému ve výši 5000 Kč. Odvolací soud – s odkazem na ustanovení § 251, § 258 a § 351 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů – měl předpoklady pro nařízení výkonu rozhodnutí za splněny; zejména uzavřel, že podkladové rozhodnutí je (formálně i obsahově) vykonatelné a že způsob výkonu odpovídá vynucované povinnosti. Zaslání dopisu, jehož obsahem je výrokem exekučního titulu formulovaná omluva, je „kvalifikovaným způsobem omluvy,“ představujícím plnění povinnosti „v určité konkrétní formě;“ neuplatní se proto teze, že povinnost poskytnout oprávněnému zadostiučinění je završena již vydáním podkladového rozhodnutí ukládajícího prohlášení vůle (§ 161 odst. 3 o. s. ř.).

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl povinný dovoláním, jímž vytýká nesprávné právní posouzení způsoblosti podkladového rozsudku být titulem k výkonu (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Oproti závěru, na němž odvolací soud své usnesení vybudoval, prosazuje názor, podle něhož pravomocný rozsudek ukládající povinnost zaslat oprávněnému dopis určitého znění má za následek, že omluvný dopis se považuje za zaslaný; výkon takového titulu tedy není přípustný.

Dovolání je ve smyslu § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 ve spojení s § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. přípustné, neboť odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž tento soud rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším usnesení (ze dne 6. 6. 2000) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí (usnesením ze dne 13. 9. 2000) zrušil; důvodné však není.

N e j y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Protože vady vyjmenované v ustanovení § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), k nimž je dovolací soud podle ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. povinen přihlédnout z úřední povinnosti, v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, a protože jinak je dovolací soud uplatněným dovolacím důvodem (zde důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) včetně jeho obsahového vymezení vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), je předmětem dovolacího přezkumu právní závěr odvolacího soudu, že výrok rozhodnutí, jehož výkon oprávněný navrhl, může být podkladem exekuce, neboť nemá povahu rozsudku ukládajícího prohlášení vůle (§ 161 odst. 3 o. s. ř.).

Právní posouzení je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy (nejen hmotného práva, ale – a o takový případ jde v souzené věci – i práva procesního), jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu – sice správně určenou – nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 251 o. s. ř., nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Nařídít a provést výkon rozhodnutí lze jen způsoby uvedenými v zákoně (§ 257 o. s. ř.). Jde-li o rozhodnutí ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky, řídí se jeho výkon povahou uložené povinnosti; v úvahu přichází provedení vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů (srov. § 258 odst. 2 o. s. ř.).

Ukládá-li vykonávané rozhodnutí, aby povinný podle něho provedl pro oprávněného nějakou práci, kterou může vykonat i někdo jiný než povinný (povinnost k tzv. zastupitelnému plnění), postupuje soud při provádění výkonu podle ustanovení § 350 o. s. ř. Jestliže vykonávané rozhodnutí ukládá povinnému jinou povinnost (povinnost k tzv. nezastupitelnému plnění), řídí se realizace výkonu ustanovením § 351 o. s. ř.

V projednávaném případě je exekucním titulem rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. 3. 1999 (ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 1999), který povinnému (mimo jiné) uložil do tří dnů od právní moci zaslat oprávněnému „omluvný dopis“ tohoto znění : „Vážený pane inženýre, omlouvám se Vám, že jsem nepravdivě uvedl v dopisech ze dne 10. 5. 1998 a 12. 5. 1998, že jste byl odsouzen k vrácení státní dotace získané podvodem a dále tvrzení, že jste podvodníkem a navíc zlodějem, který kromě státu okradl i své nejbližší spoluobčany.“

Je pravdou, že ne všechna rozhodnutí vydaná v občanském soudním řízení mohou být podkladem pro soudní výkon (exekuci), tedy exekucním titulem, na jehož základě lze nařídít výkon rozhodnutí některým ze způsobů vyjmenovaných v ustanovení § 258 o. s. ř. Vedle rozsudků, jimiž bylo určeno, že

tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), jsou typickým příkladem pravomocné rozsudky ukládající prohlášení vůle ve smyslu § 161 odst. 3 o. s. ř.; protože prohlášení vůle (jakožto složky právního úkonu, který směřuje ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, jež právní předpisy s takovým projevem spojují) je takovým rozsudkem bez dalšího nahrazeno, není zapotřebí jeho výkon, neboť cíl, který žalobce v nalézacím řízení sledoval, byl v okamžiku, kdy rozsudek nabyl právní moci, naplněn (např. smlouva uzavřena). Domáhat se „splnění“ povinnosti prohlásit vůli výkonem takového rozsudku (včetně výkonu způsobu předpokládanými ustanoveními § 350 a § 351 o. s. ř.) je pojmově vyloučeno.

Soudní praxe nevyloučila vydání rozsudku ukládajícího prohlášení vůle ani v řízení o ochranu osobnosti podle ustanovení § 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku ve znění pozdějších předpisů; svědčí o tom závěry, k nimž dospěla ve „Zprávě o zkušenostech z rozhodování soudů ve věcech ochrany osobnosti podle ustanovení § 11 až § 16 o. z.“ (Prz 33/67 a Cpj 234/66 Nejvyššího soudu z 31. 10. 1967), a ve „Zprávě o rozhodování soudů ve věcech ochrany osobnosti a tiskových oprav“ (Cpj 138/69 Nejvyššího soudu z 18. 9. 1969), uveřejněných ve Sborníku stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu 1964 – 1969 (III.), str. 187 – 189, resp. 212 – 213. Rozhodnout způsobem předvídaným v § 161 odst. 3 o. s. ř. však podmínila tím, že oprávněný výslovně v nalézacím řízení o nahrazení „prohlášení vůle“ povinného žádal, tedy navrhoval, aby povinný odvolal určité tvrzení, popřípadě se omluvil.

Jestliže však soud v rozsudku uložil povinnost zdržet se dalšího zásahu, odstranit jeho následky nebo poskytnout přiměřené zadostiučinění v určité konkrétní formě (vůči oprávněnému, popř. jiným osobám), pak takový rozsudek nenahrazuje chybějící prohlášení vůle ve smyslu § 161 odst. 3 o. s. ř., ale ukládá povinnost k určitému plnění.

Tak tomu bylo i v projednávané věci. Podkladovým rozhodnutím byl totiž povinný zavázán k specifické formě zadostiučinění, spočívající v „zaslání dopisu,“ jehož obsahem mělo být omluvné sdělení; jelikož to nemůže vykonat nikdo jiný než – osobně – povinný, je adekvátním prostředkem výkonu ukládání pokut za porušení (nesplnění) této povinnosti (§ 351 odst. 1 o. s. ř.).

Uplatnil-li odvolací soud názor shodný, je jeho právní posouzení věci správné a dovolací důvod založený na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. neobstojí; Nejvyšší soud proto dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).